

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№44 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2014 жылғы 11 маусым

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2014 жылғы мамырда инфляция 0,6% (2013 жылғы мамырда – 0,2%) болды. Бұл ретте азық-түлік тауарларының бағасы 0,8%-ға (0,2%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 0,6%-ға (0,1%-ға) өсті. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,3%-ға (0,3%-ға) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2014 жылғы мамырда көбінесе жемістер мен көкөністер 3,5%-ға, оның ішінде пияз – 15,8%-ға, орамжапырақ – 15,1%-ға, картоп – 14,0%-ға, шай – 1,5%-ға, күріш – 1,2%-ға, ұн – 1,0%-ға, қант - 1,2%-ға, макарон өнімдері – 0,8%-ға, балық және теңіз өнімдері – 0,7%-ға, сүт өнімдері – 0,6%-ға, нан – 0,8%-ға қымбаттады. Бұдан басқа, алкогольсіз сусындар бағасы – 1,3%-ға, темекі өнімдері - 1,9%-ға өсті. Жұмыртқаның бағасы 10,1%-ға, арпа жармасы – 0,5%-ға және күнбағыс майы – 0,4%-ға төмендеді.

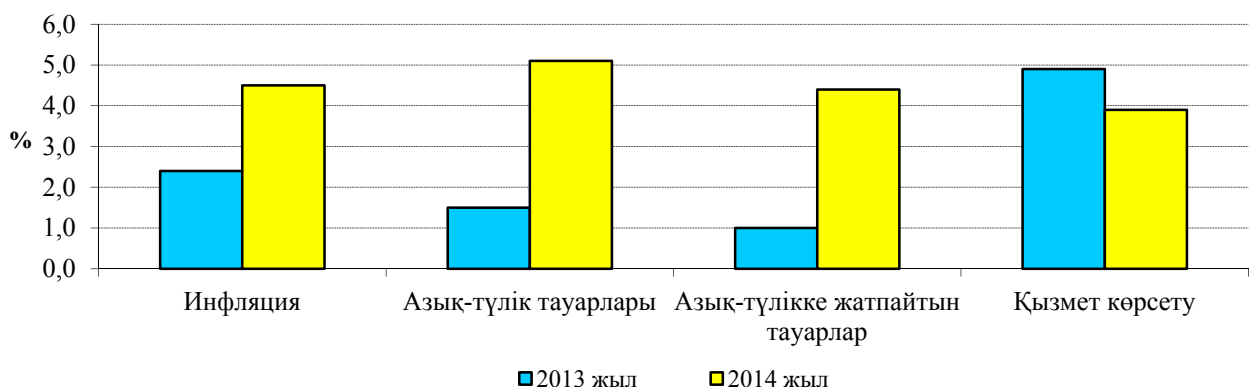
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында сыртқы киімнің бағасы 0,6%-ға, аяқ киім – 0,7%-ға, тұрмыстық үй заттары – 0,6%-ға, оның ішінде ыдыс және асхана құралдары – 0,6%-ға, жуу және тазалау құралдары – 0,5%-ға, сондай-ақ дәрі-дәрмектер – 1,4%-ға қымбаттады. Бензиннің құны өзгерген жоқ, дизель отыны - 12,1%-ға өсті.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық саладағы қызметке ақы төлеу 0,2%-ға өсті. Бұл ретте тұрғын үйді жалға алғаны үшін тарифтер – 1,0%-ға, қоқыс жинау – 0,7%-ға, кәріз – 0,1%-ға өсті. Бұдан басқа, өткен айда амбулаторлық қызмет көрсету бағасы мен тарифтері – 0,9%-ға, көлік қызметі – 0,3%-ға, мейрамханалар мен қонақүйлер 0,8%-ға көтерілді.

2014 жылғы қаңтар-мамырда инфляция 4,5% (2013 жылғы қаңтар-мамырда – 2,4%) болды. Азық-түлік тауарлары 2014 жылдың басынан бастап 5,1%-ға (1,5%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 4,4%-ға (1,0%-ға), ақылы қызмет көрсету – 3,9%-ға (4,9%-ға) қымбаттады (1-график).

1-график

2013 және 2014 жж. қаңтар-мамырдағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2014 жылғы мамырда инфляция жылдық көрсетуде 6,9% (2013 жылғы желтоқсанда – 4,8%) болды. Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 7,0%-ға (3,3%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 6,8%-ға (3,3%-ға), ақылы қызметтер – 7,0%-ға (8,0%-ға) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер мен ақша агрегаттары

2014 жылғы мамырда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері төмендеді. Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 27,6 млрд. АҚШ долларына дейін 3,0%-ға азайды (жыл басынан бері 11,5%-ға ұлғайды). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 3,1%-ға төмендеп, 26,8 млрд. АҚШ долларын құрады (жыл басынан бері 10,7%-ға ұлғайды). Ішкі валюта нарығында валютаны сатып алу және Ұлттық Банктегі Үкіметтің шоттарына валютаның түсуі Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсетумен, Ұлттық қор активтерін толықтырумен және банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуімен ішінара бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2014 жылғы мамырда 3,6%-ға төмендеді, алтындағы активтер оның әлемдік нарықтардағы бағасы төмендеген кезде жүргізілген операциялар салдарынан 1,2%-ға азайды.

2014 жылғы мамырда елдің халықаралық резервтері, жалпы алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 75,8 млрд. АҚШ долл.) 103,4 млрд. АҚШ долларына дейін 1,3%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 8,2%-ға ұлғайды).

2014 жылғы мамырда ақша базасы 1,0%-ға тарылып, 3595,6 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 27,2%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 3393,3 млрд. теңгеге дейін 2,0%-ға тарылды.

2014 жылғы сәуірде ақша массасы 12782,1 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға азайды (жыл басынан бастап - 10,2%-ға ұлғайды). Айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1359,0 млрд. теңгеге дейін 3,0%-ға өсті (жыл басынан бері - 1,0%-ға төмендеу), банк жүйесіндегі депозиттер 0,5%-ға төмендеп, 11423,1 млрд. теңге болды (жыл басынан бастап – 13,3%-ға ұлғайды). Ақша массасы құрылымындағы депозиттердің үлесі 2014 жылғы қаңтар-сәуірде тіркелген айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі нәтижесінде 2013 жылғы желтоқсандағы 87,0%-дан 2014 жылғы сәуірде 89,4%-ға дейін өсті.

Ақша мультипликаторы 2014 жылғы қаңтар-сәуірде тіркелген ақша массасының өсу қарқынына карағанда, ақша базасының кеңею қарқынының асып кетуі салдарынан 2013 жылғы желтоқсандағы 4,10-дан 2014 жылғы сәуірдің қорытындысы бойынша 3,52-ге дейін төмендеді.

3. Валюта нарығы

2014 жылғы мамырда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 182,01 – 183,96 теңге диапазонында өзгерді. Теңгенің биржалық бағамы айдың аяғында бір АҚШ доллары үшін 183,50 теңге болды.

2014 жылғы мамырда қосымша сауда-саттық мәмілелерін қоса алғанда Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 2014 жылдың өткен айымен салыстырғанда 26,9%-ға өсіп, 5,07 млрд. АҚШ долларын құрады. Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 0,7 млрд. АҚШ долларына дейін 12,7%-ға өсті.

Жалпы алғанда ішкі валюта нарығындағы операциялардың көлемі 2014 жылғы сәуірмен салыстырғанда 25,0%-ға өсіп, 5,8 млрд. АҚШ долларын құрады.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2014 жылғы мамырда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 6 аукцион өтті. Онда 12 айлық МЕККАМ (1,1 млрд. теңге), 7

жылдық МЕУКАМ (1,1 млрд. теңге), 13 жылдық МЕУКАМ (19,1 млрд. теңге), 15 жылдық МЕУКАМ (26,6 млрд. теңге), 16 жылдық МЕУКАМ (23,6 млрд. теңге), 20 жылдық МЕУКАМ (55,0 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік мынадай болды: 12 айлық МЕККАМ бойынша – 4,00%, 7 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,42%, 13 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,09%, 15 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,44%, 16 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,58%, 20 жылдық МЕУКАМ бойынша – 8,07%.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі өткен аймен салыстырғанда 2,7% ұлғая отырып, 2014 жылғы мамырдың аяғында 3793,8 млрд. теңгені құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары.

2014 жылғы мамырда Ұлттық Банктің 3 айлық ноттарын орналастыру бойынша 1 аукцион өтті (2,0 млрд. теңге). Орналастырылған ноттар бойынша тиімді кірістілік 3,27% болды.

Айналыстағы ноттардың көлемі 2014 жылғы мамырдың аяғында 2014 жылғы сәуірмен салыстырғанда 22,3% ұлғайып, 10,9 млрд. теңге болды.

5. Банкаралық ақша нарығы

2014 жылғы сәуірде орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2014 жылғы наурызбен салыстырғанда 2843,2 млрд. теңгені құрай отырып, 10,4%-ға қысқарды.

Теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттердің көлемі 2,9 есе ұлғайып, 357,1 млрд. теңгені құрады (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 12,6%-ы). Бұл ретте теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған мөлшерлеме 2014 жылғы наурыздағы 5,8%-дан 2014 жылғы сәуірде 2,7%-ға дейін төмендеді.

2014 жылғы сәуірде доллармен орналастырылған банкаралық депозиттердің көлемі 2014 жылғы наурызбен салыстырғанда 19,3%-ға қысқарып, 13,1 млрд. АҚШ долл. құрады (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 84,2%-ы). Доллармен орналастырылған банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған мөлшерлемесі 2014 жылғы наурыздағы 0,046%-дан 2014 жылғы сәуірдегі 0,042%-ға дейін төмендеді.

Ресей рублімен және еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі шамалы болды – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің тиісінше 2,4% және 0,9%.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 2014 жылғы наурыздағы 96,2%-нан 2014 жылғы сәуірдегі 87,2%-ға дейін қысқарды. Шетел валютасымен резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінен 2014 жылғы наурыздағы 95,7%-дан 2014 жылғы сәуірде 87,2%-ға дейін қысқарды.

Банктерден Ұлттық Банк тартқан депозиттердің көлемі 2014 жылғы наурызбен салыстырғанда 3,2 есе ұлғайып, 2014 жылғы сәуірде 302,9 млрд. теңгені құрады.

6. Депозит нарығы

Депозиттік ұйымдардағы резиденттер депозиттерінің жалпы көлемі 2014 жылғы сәуірде 11423,1 млрд. теңгеге дейін 0,5%-ға төмендеді. Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 7228,7 млрд. теңгеге дейін 2,1%-ға төмендеді, жеке тұлғалардың депозиттері 4194,4 млрд. теңгеге дейін 2,4%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютамен депозиттердің көлемі 2014 жылғы сәуірде 3,5%-ға 6214,9 млрд. теңгеге дейін (заңды тұлғалар – 3,3%-ға өсу, жеке тұлғалар – 3,7%-ға өсу) ұлғайды, шетел валютасымен – 4,8%-ға 5208,2 млрд. теңгеге дейін (заңды тұлғалар – 8,9% төмендеу, жеке тұлғалар – 1,3% өсу) төмендеді. Теңгемен депозиттердің үлес салмағы бір айда 52,3%-дан 54,4%-ға дейін өсті.

Халықтың (резидент еместерді қоса есептегенде) банктердегі салымдары 2014 жылғы сәуірде 4231,2 млрд. теңгеге дейін 2,4%-ға ұлғайды. Халық салымдарының құрылымында теңгемен депозиттер 1953,9 млрд. теңгеге дейін 3,7%-ға өсті, шетел валютасындағы депозиттер 2277,3 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға ұлғайды. Халық салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 45,6%-дан 46,2%-ға дейін ұлғайды.

2014 жылғы сәуірде мерзімді депозиттер 7837,4 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға ұлғайды. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгемен депозиттер 4014,3 млрд. теңгеге дейін 3,8%-ға ұлғайды, шетел валютасымен депозиттер 3823,1 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға төмендеді.

2014 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 5,8% (2014 жылғы наурызда – 6,1%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 8,9% (7,5%) болды.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 2014 жылғы сәуірде 12229,6 млрд. теңгені құрап, 0,5% өсті.

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 7959,4 млрд. теңгеге дейін 0,2%-ға өсті, шетел валютасындағы кредит көлемі 4270,3 млрд. теңгені құрап 1,1%-ға өсті. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 65,3%-дан 65,1%-ға дейін қысқарды.

Ұзақмерзімді кредиттеу 2014 жылғы сәуірде 9793,4 млрд. теңгені құрап, 0,2%-ға көтерілді, қысқамерзімді кредиттеу 2436,3 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға ұлғайды. Ұзақмерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 80,3%-дан 80,1%-ға дейін төмендеді.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 2014 жылғы сәуірде 8319,0 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға ұлғайды, жеке тұлғаларға кредиттер 3910,6 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға ұлғайды. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 31,7%-дан 32,0%-ға дейін ұлғайды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2014 жылғы сәуірде 1463,0 млрд. теңгеге дейін 4,9%-ға өсті, бұл экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 12,0%-ын құрайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берілген кредиттерінің анағұрлым айтарлықтай сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,3%), құрылыс (12,0%), өнеркәсіп (10,8%), көлік (3,6%) және ауыл шаруашылығы (3,6%) сияқты салаларға тиесілі.

2014 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютада берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 10,8% (2013 жылғы наурызда – 10,7%), жеке тұлғаларға – 18,0% (19,7%) болды.